

Tema: Mir i socijalni pokreti

Online mediji i društveni aktivizam

Programski medadđer

Aleksandra Letić

Helsinški komitet za ljudska prava u RS

On-line mediji i društveni aktivizam

Online mediji svojom rastućom ulogom u društvu igraju ulogu agenasa političke socijalizacije tako što javnost prateći online medije uči o političkim sistemima, razvija svoje stavove i mišljenja, te na kraju poduzima određene korake po pitanju političke aktivnosti. Sama činjenica da se kroz online medije odvija politička komunikacija, radi se i o procesu političke socijalizacije gdje oni u ovom smislu predstavljaju kanale političke komunikacije.

„Procesi političke socijalizacije prethode uključivanju pojedinca u politički proces, njegovoj adaptaciji za eventualne političke uloge i suočavanja sa legitimnim vlastima u društvu.“ (Mujagić, 2004:96) Ovo će reći da politička komunikacija koja se odvija kroz online medije ne samo u smjeru mediji prema javnosti, već i javnost prema medijima, javnost prema javnosti i mediji prema medijima, ima ulogu u političkom socijaliziranju. Ono nastaje upravo u virtualnim zajednicama koje okupljaju pojedince i grupe oko istih tema, a radi se o interaktivnoj komunikaciji koja ne poznaje granice u usmjeravanju svojih poruka u okvirima medija i javnosti.

Razvojem online medija ljudi su osjetili potrebu da stvaraju nove zajednice koje će se temeljiti na zajedničkim poljima interesa i potrebama stvarajući tako virtualne zajednice na mreži prije nego u u fizičkom svijetu. Ovakav način povezivanja i socijaliziranja nije zamjena za fizički svijet, no jeste prilika za proširivanje horizonata i prilika da se dožive određena iskustva koja nisu dostupna van virtualnih zajednica. Ljudski napredak unutar virtualnih zajednica nije ograničen u nivou spoznaje, već je usmjeren prema interesima koji su okupili određeni broj ljudi u zajedničkoj komunikaciji online i tako je povezivanje ljudi sa istim stavovima postalo lakše i brže.

Ljudi sami odlučuju da li će stupiti u neku virtualnu zajednicu i postati njenim članom. Ova karakteristika daje online medijima demokratske kvalitete.

Stoga se ovakve zajednice formiraju u rasponu od strogo formalnih do potpuno neformalnih i tako je moguće voditi biznis online, održavati diplomatske odnose, ali i ostvariti ležerna druženja.

Stvaranjem virtualnih zajednica na internetu došlo je do promjene u međuljudskim odnosima, tako što se promijenio način povezivanja ljudi jednih sa drugima. Ljudi su se skrivajući iza monitora osmjelili lakše iznijeti svoje stavove i doći do određenih informacija koje su utjecale na spajanje međuljudskih veza različite prirode.

Posebno, pojavom društvenih mreža, ove virtualne zajednice dobile su daleko veće dimenzije, a i moći. U njihovim strukturama, integrisane su mogućnosti sistema umrežavanja čime se vlastiti profil popunjen ličnim podacima, fotografijama i snimcima, dijeli sa onima koji su povezani. Danas najpopularnija društvena mreža je Facebook, na kojoj se svakodnevno povećava broj korisnika. Mlađim generacijama se neposjedovanje Facebook profila dovodi u ravan sa gubljenjem identiteta. Tzv. virtuelni identitet postaje neophodan u savremenoj socijalizaciji čovjeka 21.stoljeća.

U političkoj komunikaciji virtualne zajednice su doprinijele boljoj interaktivnoj komunikaciji među ljudima koji su pristalice iste političke opcije, dok su s druge strane takva okupljanja iskoristili politički subjekti u cilju promocije svojih aktivnosti i propagandnih poruka za vrijeme političkih kampanja.

Naime, kreirane su grupe pri društvenim mrežama koje zagovaraju istu ideju i pristup grupi je omogućen jednim klikom. Na ovaj način pokrenute su mase ljudi i ponuđene su im političke informacije koje su utjecale na promjenu mišljenja i stavova o određenim političkim pitanjima, što govori da su imale propagandne kvalitete.

Svijet je posvjedočio velikim protestima u Egiptu koji su započeli u januaru 2011. godine putem Facebooka od strane mladih Egipćana i uspjeli su istrajati u fizičkim demonstracijama da smijene četrdesetogodišnju vladu Hosnija Mubaraka. Kasnije je ovaj trend nastavljen u brojnim primjerima u svijetu. Ljudi koji su se učlanili u Facebook grupu su imali isto mišljenje i dijelili su svoj problem vezan za Vladu Egipta. Svoje poruke su uspjeli rasprostraniti i dobili su snagu koja je naposljetku rezultirala jednim od najvećih demonstracija posljednjih godina. Snaga koju su demonstranti u Egiptu okupili utjecala je na mijenjanje diplomatskih odnosa između Egipta i velikih sila kao što su Sjedinjene Američke Države koje su dugi niz godina održavale prijateljske odnose sa ovom zemljom. Diplomacija SAD-a je vidjevši glas naroda koji se udružio s ciljem smjene dotadašnje vlade, iznijela stav da se treba poštovati volja naroda što je na određeni način stvorilo pritisak na Mubaraka da se povuče.

Ovaj primjer govori da online mediji imaju sposobnost utjecanja na političku aktivnost građana, informišući ih o političkim pitanjima koja su formalne prirode kroz sasvim neformalne kanale kao što su Facebook grupe. Neformalni su iz samog razloga što se radi o interaktivnom polju komuniciranja i zbog te slobode izražavanja koja nije strogo ograničena svaki član grupe može da ostavlja svoje poruke i komentare koji su vidljivi ostalim članovima.

O ovom utjecaju online medija na političku svijest kod ljudi, pa samim slijedom i na demokratiju u društvu se može duže raspravljati. Tako dr. Lejla Turčilo u svojoj knjizi „On-line komunikacija i off-line politika u Bosni i Hercegovini“ govoreći o internetu kao mediju istakla je „Otvorenost umjesto zatvorenosti, decentralizacija umjesto centralizma, dostupnost informacija umjesto tajnovitosti, višesmjernost umjesto jednosmjernosti u transferu informacija i saradnja umjesto antagonizma ključne su ideje koje promovira internet.“ (Turčilo, 2006:9) S ovim idejama može se uvidjeti na koji način online mediji utječu na političku svijest ljudi i samim tim se povećava nivo demokratičnosti u društvu u kojem se nalaze.

Virtualne zajednice pri društvenim mrežama su veliki korak u razvoju demokratije time što je moguće voditi diskusije čime se povećava nivo političkog aktivizma kod građana. Iznose se ideje, daju se argumenti, razgovara se i polemise o tekućim političkim pitanjima i raste nivo interesa za politička pitanja kada se ostvari dvosmjerna komunikacija sa ostalim istomišljenicima što je prednost virtualnih zajednica. U ovom smislu možemo govoriti i o političkoj socijalizaciji kada je u pitanju buđenje političkog aktivizma kod građana.

Upravo iz tog razloga su online mediji privlačni masama. Svako ko ima mišljenje i želi ga objaviti, odnosno, podijeliti dobija osjećaj da je učinio određeni korak u poboljšanju političke situacije i upravo takva interaktivna komunikacija između ljudi stvara osjećaj korisnosti i participiranja.

Online mediji, posebno društvene mreže, zahvaljujući mogućnosti interaktivne komunikacije, na određeni način utječu na politički aktivizam kod građana. Naime, na ovaj način im se daje prilika da sami participiraju u javnom diskurzu, da iznose svoja mišljenja i stavove i raspravljaju o političkim pitanjima. Ovom koraku ipak prethodi i informativna uloga online medija koja je daleko praktičnija od tradicionalnih medija iz mnogih razloga koji su prethodno navedeni kao prednosti online medija nad tradicionalnim. Online mediji su besplatni i zbog toga je pristup informacijama online lakši, a ljudi koji raspolažu informacijama dobijaju priliku da se zainteresiraju za određene teme. Danas online mediji ne čekaju publiku da ih sama pronade, već im prilazi kroz kanale društvenih mreža, šalje pozive na učešće u javnim raspravama što sve na određeni način utječe na politički aktivizam.

U anketnom istraživanju sprovedenom za potrebe ovog rada na pitanje o online medijima i političkom aktivizmu 90% anketiranih je odgovorilo da online mediji utječu na povećanje političkog aktivizma kod građana.

Poznato je da je američki predsjednik Barack Obama koji je u svojoj kampanji koristio online medije kao nijedan dotada kandidat u predizbornim kampanjama, posebno iskoristivši društvene mreže na ovaj način pristupio mlađoj populaciji koja dosada nije izlazila na izbore i na taj način pridobio njihovu pažnju. Ovo je direktan primjer utjecaja na politički aktivizam putem online medija.

U svojoj multimedijalnosti i neograničenim mogućnostima komuniciranja putem interneta, online mediji su utjecali na ljudske živote u skoro svim sferama, pa tako i u ovoj političkoj.

(Izvor: <http://www.ebbecomms.com/comms/utjecaj-online-medija-na-ljudsku-svijest-i-politicki-aktivizam-graana>, pise, Ema Bukovica).